

SAĞLIK ÇALIŞANLARI İLE TİCARİ KURULUŞLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER İÇİN ÖNERİLEN ETİK İLKELER VE KURALLAR (2008 – 2010)

'HEKİM - HASTA İLİŞKİSİ, TÜM ETİK KURALLARIN ODAK NOKTASIDIR'

Günümüzde, gelişen teknoloji, kullanılan implant ve cihazlarda hızlı bir gelişim sağlamıştır. Bu gelişim de, beraberinde sağlık çalışanlarının eğitilmesi ihtiyacını doğurmaktadır. Ticari kuruluşlar ile sağlık çalışanları arasında, ilerlemekte olan tıbbi teknolojinin aktarılması, tıbbi cihazların güvenli ve etkili kullanımı, eğitim ve araştırma konularında ilişkiler olmaktadır. Öte yandan, hızla gelişen ve değişen bilgiyi yakalamak ve güncel kalmak için uğraşan sağlık çalışanları, bu bilgilerin sunulduğu, eğitimlerin ve uygulamaların yapıldığı toplantılara kendi imkanları ile katılmakta zorlanmaktadır. Bu, hem devletin bu konuda parasal yönden destek olmamasından, hem toplantı sayısındaki artıştan ve hem de eğitim toplantıları ile kongrelerin lüks otel ortamlarına taşınmış olmasından kaynaklanmaktadır. Sağlık çalışanları bu gibi nedenlerden dolayı, ve ayrıca meslekte yükselmek için gerekli kredi puanlarını istenilen düzeyde tutabilmek için bu toplantılara katılmak istemekte ve ekonomik destek (sponsor) arayışına girmektedirler. Bu arayış, geçmiş yıllarda, ticari kuruluşlar ile sağlık çalışanları arasında etik olmayan bazı ilişkilere de neden olmuştur.

Bu rehber, ticari kuruluşlar ile, bunların sunduğu implant ve cihazları satın alan, kullanan, kiralayan veya kullanılmasını sağlık veren hekim ve diğer sağlık personeli arasında oluşacak ilişkilere kılavuz olması amacı ile hazırlanmıştır.

Ticari kuruluşlar ve hekimler arasındaki bu ilişkilerin ahlaki standartlara ve yürürlükteki yasalara uygun olması şarttır. Ancak bu sayede, hekimler, hastaların tedavilerine yönelik olarak verdikleri kararlarda tam bağımsız ve bilimsel davranabileceklerdir. Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği, ticari kuruluş temsilcileri (ORDER) ile görüşmeler yapmış ve onların da Avrupa'da geçerli olan EUCOMED ilkelerine uyacakları konusunda taahhütlerini almıştır. Bu metin, üyemiz olan hekimlerin, ticari kuruluşlar ile olan ilişkilerinde uymaları gereken önerileri kapsamaktadır.

HEKİMLER İÇİN ÖNERİLER:

Düzenlenecek olan tıp eğitimi ve tanıtım toplantıları ve uygulamalı çalışmalar için;

- Sadece ciddi eğitim amacı olan ve hasta tedavisini iyileştirmeye yönelik faaliyetler için, ticari kuruluşlardan destek alınabilir.
- Toplantının içeriği, yapısı, ilgili basılı evrakları, sağlık hizmetini ve bilimi geliştirmeye yönelik olmalı, hiçbir kuruluşta ticari çıkar sağlamamalıdır.
- Toplantı düzenleyenler, bu toplantıların amaç ve içeriğinin belirlenmesi, bunları kontrol edecek kişi ve kuruluşların belirlenmesi, eğitim yöntemlerinin seçimi ve sonuçların değerlendirilmesi aşamalarında, ticari kuruluşların çıkarlarından uzak davranmak zorundadır.
- Bu toplantıların kişisel çıkar ilişkilerinden arınmış olması gereklidir. Son bir yıl içinde, bir sağlık alanındaki ticari kuruluş veya organizasyonla finansal ilişkide bulunmuş olup da, yeni bir

eğitim toplantısını dzenleyecek veya kontrol edecek olan kişiler, geçmişteki ilişkilerini açıklamak zorundadır. Bu ilişkisini açıklamak istemeyenler, eğitim toplantılarının organizasyonunda yer alamazlar.

- Eğitim amaçlı etkinlikleri dzenleyenler, bütün katılımcılar açısından çıkar çatışmalarının olmamasına dikkat etmek, var ise de çözüm yaratmak zorundadır.
- Eğitim toplantılarında yapılacak yemek ve sosyal programlar, bilimsel etkinliği geride bırakacak veya onu geçecek düzeyde olamaz.
- Eğitim toplantılarını dzenleyenler, ticari kuruluşların parasal desteklerini, eğitici ve konuşmacı konumunda olmayanların seyahat, konaklama, huzur hakları veya kişisel harcamaları için kullanamazlar.
- Eğitim toplantılarını dzenleyenler, ticari kuruluşların sağladığı parasal desteğin nasıl alındığını, nasıl kullanıldığını ayrıntılı ve denetime açık olarak kaydetmek zorundadır.
- Eğitim toplantısına katılacak olanlar, ticari kuruluşlardan, yalnızca o etkinlik süresi için, kayıt creti, ulaşım ve konaklama giderleri için destek alabilirler. Bu destek sadece o sağlık çalışanı için olabilir, eř ocuk vb. refakatçileri için olmamalıdır. Bu gibi refakatçilerin giderleri, katılımcı sağlık çalışanı tarafından bizzat karşılanır.
- Eğer bir hekim, eğitim amaçlı olarak parasal bir destek veya patent creti alıyorsa bunu hastasına bildirmelidir.
- Bir hekim, kullandığı bir ürün için veya ürün değişiminde transfer nedeni ile doğrudan finansal destek alamaz.
- Tüm hekimler tarafından kullanılabilir olan bir ürünün seçiminde etkili olan bir hekim, eğer varsa, ticari kuruluş ile olan her türlü ilişkisini açıklamak zorundadır.
- Bir hekim, bilimsel çalışması için kendisi veya kurumuna yapılan bir ticari kuruluş desteği varsa, açıklamak zorundadır.

TİCARİ KURULUŞLAR İÇİN ÖNERİLER:

- Ticari kuruluşlar, sağlık çalışanlarına, temsilcisi oldukları tıbbi teknolojinin güvenli ve etkili kullanılabilmesi için ürün hakkında eğitici toplantı ve uygulamalı çalışmalar sağlayabilirler. Bu tür toplantılar, mümkün ise ticari kuruluşların kendilerine ait binaların salonlarında veya, toplantı salonu içeren kliniklerde yapılmalıdır. Ticari kuruluşlar, toplantılar sırasında katılımcı sağlık personeline uygun fiyatlarla olmak şartı ile, yeme-içme imkanı sağlayabilir.
- Sağlık alışanları için, yasaların, yönetmelik ve mesleki kurulların izin verdiği yerlerde, finansal destek sağlayabilirler. Bu finansal destekler: konferansa, kursa, uygulama ve eğitim çalışmalarına katılım creti, makul seyahat, yemek ve konaklama masrafları olabilir (daha geniş açıklama Eucomed Kılavuz Doküman'ının 'sorular ve cevaplar' bölümünde mevcuttur). Bu tür finansal destekler, ulusal ve yerel yasalara uygun olmalıdır. Bu konuda bir tereddüt olduğu takdirde, ticari kuruluşlar, destek oldukları sağlık çalışanının bağlı olduğu hastane yönetimine, üstlerine veya diğer yerel st birimlere haber vermek zorundadır.
- Finansal destekler, toplantıyı dzenleyenlere doğrudan ödeme şeklinde yapılır, bizzat katılımcı sağlık çalışanına yapılamaz. Bir ticari kuruluş, eğitim organizasyonunu yapanların bilgisi ve onayı dışında herhangi bir destek sağlayamaz.
- Sağlık alışanlarının dzenlediği eğitim toplantıları, kongre ve uygulama çalışmalarına destek olabilirler. Ticari kuruluşlar, yaptıkları desteğin karşılığında, toplantının konu ve konuşmacılarının belirlenmesine, eğitim yöntemlerine karışamazlar ve etkinliğin başarısının

değerlendirilmesinde rol alamazlar.

- Ticari kuruluşlar, yapılan toplantılar sırasında tüm bilgilerin adil, dengeli ve bilimsel titizlikle hazırlanmış olması kaydı ile uydu sempozyumları yapabilirler. Tıp eğitimi olarak değerlendirilmeyen ve kredilendirilmeyen bu toplantılar, aynı anda yapılagelen diğer tıp eğitimi toplantılarından ayrı olarak değerlendirilir ve dolayısıyla ticari kuruluşlar bu toplantıların içeriğini belirleyebilir, konuşmacı seçiminden sorumlu olabilirler.

- Ticari kuruluşlar, eğitim kurumlarına, sağlık hizmeti veren kurumlara veya bilim adamlarına destek için burs verebilirler. Ancak bursu kullanacak kişinin seçimi konusunda, bursun verildiği kuruma karışamazlar. Burslar bireylere değil, eğitim kurumuna verilmelidir.

- Ticari kuruluşlar, ürünlerinin özelliklerini anlatmak, sözleşme ve satış şartlarını konuşmak üzere, sağlık çalışanları ile bir araya gelebilirler. Bu toplantılar, kural olarak sağlık çalışanının kurumunda veya ona yakın bir yerde yapılmalıdır. Bu toplantılarda ticari kuruluşlar makul yemek masraflarını karşılayabilirler. Fabrika gezileri veya taşınmaz cihazların tanıtımının gerekli olduğu durumlarda, ticari kuruluşlar, sağlık çalışanının kabul edilebilir ulaşım ve konaklama masraflarını karşılayabilirler. Toplantılara, sağlık çalışanları eşlerini ve misafirlerini getiremezler.

-Ticari kuruluşlar, sağlık çalışanlarından danışmanlık hizmeti alabilirler. Bu konuda Eucomed kuralları (madde:V) geçerlidir.

-Ticari kuruluşlardan verilecek olan hediyeler, sağlık çalışanının bağlı olduğu yasa ve yönetmeliklere uygun, ucuz ve işi ile uyumlu olmalı, hastalara yarar sağlamalı, veya eğitimsel bir fonksiyon sunmalıdır. Hediyeler nakit veya nakit benzeri şekillere dönüştürülemez

- Ticari kuruluşlar, toplantılarda, tanıtım için stand alanı kiralayabilirler ve reklamlarına uygun bir şekilde izin verilebilir:

---basılı belgeler içinde ilk veya son sayfada reklam olabilir,

---eğitim odasının girişinde, etkinlik sırasında, sonrasında ve etkinlik odasında çıkarken reklam materyali dağıtılamaz,

---ticari çalışmalar ile eğitim çalışmaları aynı oda veya salonda gerçekleştirilemez,

---eğitimin yapıldığı oda içinde ticari mesaj, reklam veya ambleme izin verilemez,

---slaytlar, görsel materyaller, özet bildiri ve notlar ile kongre kitapları ticari bir isim veya amblem içeremez. Ancak slaytlarda ve video çekimlerinde görünen, eğitim çalışmalarında kullanılan alet ve cihazların üzerindeki ticari isim ve amblemlerin ortadan kaldırılamadığı durumlar bu tanımın dışındadır. Bu durumda, düzenleyiciler ve eğiticiler içeriğin eğitim dışında bir amaca yönelik olmadığını güvencesini vermekle sorumludur.

-Ticari kuruluşlar, sonuçta fayda sağlayacak bağımsız tıbbi araştırmalara, tıp biliminin ve eğitiminin gelişmesi ve hasta-toplum eğitimini desteklemek amacı ile parasal destek sağlayabilirler. Bu tür destekler, hiçbir şekilde, ticari kuruluşun ürün ve hizmetlerinin, geçmiş, günümüz veya gelecekteki potansiyel kullanımına bağlanamaz. Eğitim yardımları, yürürlükteki yasalar ve yönetmelikler uyarınca, sadece bunları alabilecek kuruluş ve kurumlara yapılabilir, sağlık çalışanlarına bireysel olarak verilemez.

Kaynaklar:

Bu döküman hazırlanırken,

1- Türk Cerrahi Derneği Sürekli Tıp Eğitimi Etkinliklerinde Etik İlkeler ve Kurallar, Prof. Dr. Cem Terzi, Türk Cerrahi Derneği,2009.

2-Eucomed, İş uygulamaları Tüzüğü,

3- Eucomed, Kılavuz döküman'ı

4- AAOS kılavuzu'ndan faydalanılmıştır.

Bu kaynaklara hem TOTBİD, hem de kendilerine ait web sitelerinden ulaşılabilir. Özellikle

Eucomed Kılavuz dökümanında sorulu - cevaplı açıklamalar, hekimler ile ticari kuruluşlar arasındaki ilişkiler bakımından çok aydınlatıcıdır. Bu kılavuzda, yasa ve yönetmelikler ile, değişen şartlar ve ihtiyaçlara göre revizyon yapılacaktır.